

Een gouden Keltische stater in Sint-Truiden

Er wordt aangenomen dat het eerste gebruik van munten in onze regio teruggaat tot in de tweede eeuw voor Christus, toen de Gallische of Keltische stammen die ons land bevolkten kennis maakten met in zuidelijker gebieden geslagen imitaties van Griekse munten. Blijkbaar ging van de gouden stater van de Macedonische koning Philip II, de vader van Alexander de Grote, die regeerde van 359 tot 336 voor Christus, een bijzondere aantrekkingskracht uit op de Kelten. Het is immers dit munttype dat eeuwenlang door de Kelten geïmiteerd zou worden. Dat de gouden stater ook bij andere volkeren in de Oudheid populair was mag blijken uit het feit dat dit munttype ook door Philips opvolgers nog aangemunt werd.

Stater van het type van Philip II van Macedonië, toegeschreven aan het muntatelier van Teos in Griekenland, omstreeks 320 voor Christus. Voorzijde¹

Keerzijde van dezelfde munt

In de zomer van 2017 werd in Sint-Truiden een exemplaar gevonden van een Keltische halve stater, die in de literatuur bekend staat als de *hemistater* "à la fleur". Dit exemplaar weegt 2,50 gram en heeft een diameter van 15 mm. Professor Simone Scheers dateert de uitgave van deze munt voorzichtig in de periode van het midden van de derde eeuw tot het midden van de tweede eeuw voor Christus².

¹ <http://www.artancient.com/ancient-greek-gold-stater-coin-of-king-philip-ii-of-macedon-340-bc-3333.html>

² S. Scheers, *La Gaule belgique. Numismatique Celtique*, 2de uitg., Leuven, 1983, p. 37-39, 236-239.

De voorstellingen op voor- en keerzijde van de Keltische munt zijn, zoals dat bij Keltische munten vaak het geval is, vrij abstract. Een vergelijking met de Philipsstater die anderhalve eeuw ouder is, helpt de afbeelding te begrijpen.

Op de voorzijde staat een Keltische interpretatie van het hoofd van de Griekse god Apollo. Waar op de Griekse munt nog sprake is van een natuurlijke voorstelling, met aandacht voor een zo getrouw mogelijke weergave van de mond, de neus, een oog, een oor, de haren en de lauwerkrans in het haar, zijn die onderdelen van het hoofd op de Keltische munt nog wel aanwezig, maar minder eenduidig herkenbaar. Zoals op de Griekse munt kijkt het hoofd naar rechts. De lippen zijn herleid tot twee bolletjes en de neus tot twee lijnen. Een bolletje duidt aan waar het oog zit, en met wat goede wil is in één van de verdikkingen achter het hoofd het oor van op de Griekse munt nog te herkennen. Haarlokken en lauwerkrans zijn echter nog moeilijk te onderscheiden. Opmerkelijk, en zonder parallel op de Griekse munt, is de haarlok boven de neus. De halsafsnode, die op de Griekse stater afgebeeld is zoals bij een traditionele buste, is op de Keltische munt voorgesteld door een boogvormige lijn, die net als de andere onderdelen van de voorstelling los staat.

Op de keerzijde is de *decompositie* van de voorstelling nog verder doorgedreven. Op de Griekse munt zien we een manner op een strijdswagen die met twee galopperende paarden bESPANNEN is, en die naar rechts rijdt. In de linkerhand houdt hij de teugels, en in de rechterhand een zweep. De staart van het voorste paard belemmert het zicht op de wagen. De paarden lijken op te schrikken en springen op en verheffen hun voorpoten. De vier achterpoten zijn onder de paarden afgebeeld. Onder de voorpoten ligt iets dat op een takkenbos lijkt. Onder de voorstelling staat een legende. Op de Keltische stater herkennen we de voorstelling van het wiel van de strijdswagen, met daarboven vier verdikkingen, die respectievelijk de staart van het voorste paard, en de heup, de romp en het hoofd van de wagenmanner weergeven. Uit de romp steken de armen die de teugels en de zweep vasthouden. Van de paarden zijn het lijf en het hoofd van het voorste paard en de achterpoten van beide paarden nog goed te herkennen. Het bolletje boven het hoofd van het voorste paard maakt deel uit van de voorstelling van het hoofd van het tweede paard. De vier bolletjes voor de paarden geven aan waar hun voorpoten zitten. De legende is uiteen getrokken in een horizontale rij van vier bolletjes en daaronder een horizontale lijn met verticale uithangsels, die aan de rechterkant uitloopt in een bol, waaruit een gebogen lijn vertrekt naar wat hier op een bloem lijkt, en op de Griekse munt een takkenbos lijkt.

**Rombout Nijssen en
Dominique Steuckers**

Keltische stater van Sint-Truiden, voorzijde

Keerzijde van dezelfde munt

